

Arkivens dag, sammanställning**14 november 2015**

Tema: Gränslöst

Kalmar län

I Kalmar län hade 16 olika arkivinstitutioner, föreningar och museer m.m. öppet under Arkivens dag på 9 olika platser/städer. Allt som lockade årets arrangemang ungefär 700 personer till länets olika arkivinstitutioner och föreningar.

Nedan görs en redogörelse för varje arrangemang.

Besöksstatistik

Tjust släktforskarförening, Västervik	25 besökare
Västerviks visarkiv, Västervik	50 besökare + 50
Folkrörelsearkivet för mellersta Kalmar län, Oskarshamn	2 besökare
Biologiska museet, Oskarshamn	8 besökare
Genealogiska föreningen, Kalmar	3 besökare
Genealogiska föreningen, Torsås bibliotek	40 besökare
Designarkivet Pukeberg	75 besökare + 200
Samarrangemang Kalmar; 5 föreningar/institutioner	70 besökare
Nybro kommunarkiv, Nybro	39 besökare
Emmabodabygdens Arkivförening, Vissefjärda	100 besökare
Borgholms kommunarkiv, Borgholm	6 besökare
Ölands museum, Himmelsberga	30 besökare
SUMMA:	448 besökare + 250

Besökare efter Arkivens dag, under 1 veckas tid: 50+200=250 besökare (Västerviks visarkiv och Designarkivet)

Tjust Släktforskarförening - Tjust släktforskarförening hade i forskarsalen ett 25-tal besökare i olika åldrar. Populära TV-program som *Allt för Sverige* och *Vem tror du att du är* verkar ha gjort människor nyfikna att börja forska i sin släkt för att se om de kan hitta något spännande.

Tjust släktforskarförening ger alltid rådet att man bör gå en studiecirkel för att lära sig grunderna samt ta reda på så mycket uppgifter som möjligt av sina levande släktingar. Frågorna från besökarna handlade om alltifrån födelsedatum till personer som emigrerat. Det konstaterades att dödsorsakerna inte alltid stämde överens med muntliga uppgifter i familjen. En dam kunde de hjälpa genom att forska fram när hennes mors släktnamn började användas och man fick leta bakåt i fem generationer! De kunde också plocka fram uppgift om hur länge gården varit i slakten. Detta var mer än damen hade förväntat sig – hon blev verkligen nöjd.

Reflektioner: – Vi hade full sysselsättning i forskarlokalen under hela öppettiden. Ibland fick besökare vänta på sin tur. Då passade det bra med en kopp kaffe. Vi var riktigt nöjda med dagen, berättar föreningen.

Västerviks visarkiv - Visarkivet kunde räkna in 50 besökare i olika åldrar under Arkivens dag, något fler kvinnor än män. Visarkivarie Marcus Brännström visade två mindre utställningar som ställts i ordning särskilt för Arkivens dag. Dels visades utställningen *Från Niagara till Bjälbo* – kring en handskriven visbok som tillhört Holtz Johansson bosatt i Dalhem, Tryserum, Söderköping och Linköping. Genom den djupdykning som gjorts i Holtz Johanssons visbok får man en god bild av visrepertoaren och umgängesmonstren i gränstrakterna mellan Småland och Östergötland för 100 år sedan.

Dels visades utställningen *Ur Petter Åkermans samlingar* – ett urval av nyskänt material efter redaktören och smålandskännaren Petter Åkerman.

– *Det är mycket glädjande att Västerviks visarkiv kunnat få ta emot en donation av musikmaterial ur Petter Åkermans samlingar, genom hans syster Elisabet Åkerman Lindblom, sade Marcus Brännström, visarkivarie vid Västerviks visarkiv.*

Ungefär 50 personer besökte Västerviks musikbibliotek & visarkiv under Arkivens dag. Bland besökarna fanns både ungdomar och vuxna och drygt hälften av besökarna var kvinnor.

Utställningstiden för båda utställningarna förlängdes med en vecka och sågs av ytterligare minst 50 besökare.

Reflektioner:

Bra

Samarbetet mellan Tjust släktforskarförening och Västerviks musikbibliotek fungerar utmärkt. Vi är under samma tak – visarkivet i markplan och släktforskarföreningen i källarlokalen. Visarkivet skötte gemensam marknadsföring inför dagen. Det gemensamma pressmeddelandet resulterade i två artiklar om släktforskning och Tjust släktforskarförening. Tjust släktforskarförening bjöd alla besökare på kaffe och kaka under dagen.

Dåligt

Stressade journalister! Visarkivet har varit bortskämt med god mediebevakning under många år, men i år hann pressen inte stanna och skriva en endaste rad om Västerviks visarkivs aktivitet under Arkivens dag. Efter förlängning av utställningstiden och påtryckningar hos redaktionerna infördes en kortare text i Västerviks-Tidningen 2015-11-17.

Folkrorelsearkivet för mellersta Kalmar län – Folkrorelsearkivet fick endast besök av två personer och de var journalister. Anledningen till detta kan vara att i år var det inget samarrangemang med Kulturnatten då de i år inföll med en veckas mellanrum. Arrangemanget uppmärksammades dock i media men kanske inte i de ordalag man önskat. Föreningens marknadsföring har varit obefintlig trots länsarkivariens försök att skickat ut pressmeddelande till lokaltidningarna och uppmärksamhet på sociala medier.

Biologiska museet, Oskarshamn - Biologiska museet fick 8 besökande på arkivens dag, inte så många men desto mer intresserade. Åke Ruhling var ensam guide.

Även om anslutningen var blygsam anser man att det kan vara värt att delta även framöver.

Släktforskarföreningen Genealogiska föreningen i Kalmar (KLGf)/ Släktforskarföreningen genealogiska föreningen, Torsås - Kalmar läns Genealogiska Förening har varit ensamma arrangörer de två sista åren. I Torsås samarbetar de med biblioteket.

Föreningslokalen i Kalmar var öppen och på Torsås bibliotek visades en fotoutställning över människor och miljöer från förr, främst från orterna Söderåkra och Begrkvara i Torsås kommun.

I Torsås har man haft aktivitet på biblioteket där bilderna fanns att se även veckan efter.

I föreningslokalen i Kalmar kom det tre besökare och i Torsås ett 40-tal. Man nådde två nya besökare som ville bli medlemmar. Trots så få besökare fick alla ut något av dagen. De var sex från föreningen som hjälpte till och det var just de här personerna som behövde träffas och reda ut forskningsproblem och våra besökare fick hjälp att gå vidare.

Artikeln i Barometern samma dag var de inte nöjda med. Aktiviteten i Torsås nämndes inte alls och aktiviteterna i Kalmar var inte tydliga; t.ex. vem som stod för vad i KLGf och Kalmar Föreningsarkiv.

Från regionalt håll har de fått bra information inför dagen och blivit peppade.

Designarkivet Pukeberg - Designarkivet i Pukeberg valde att arbeta med årets tema ”gränser” genom att fokusera på skissen. Skissen är designers unika verktyg för att överföra information mellan tanke och handling. Skissen berättar bl.a. om olika förutsättningar för relationen mellan design och produktion, beroende på produkt och material.

Programmet:

Publiken fick möta olika sätt att skissa, olika tekniker och olika formgivare i en liten *utställning*.

Den nya *hemsidan* invigdes denna dag.

Ett *samarbete med Linnéuniversitetets designutbildning* i Pukeberg och Designarkivet visades i en utställning. En kombination av idéer från grekisk filosofi och arkivets skisser gav studenterna inspiration till nyskapande produkter.

Biblioteket var öppet och många härliga böcker låg framme. Besökarna fick också själva söka i hyllorna. Även forskarummet med tidskrifter, klippärmar och accessionspärmarna var tillgängligt.

Öppettiden var mellan kl 10-16 och besökarna kom i en jämn ström under dagen. Besökarna var överlag mycket positiva och stannade en bra stund. Ett par besökare satt i biblioteket ca en timma. Personalen fick många frågor och designstudenternas utställning blev noga studerad. Det fanns många intressanta frågeställningar och nya kunskaper att hämta i den ansåg besökare. Personer som hade varit här tidigare om åren var väldigt glada att man hade öppet igen.

Designarkivet samarbetade med Linnéuniversitetets designutbildning. Designarkivet hade 75 besökare under Arkivens dag och könsfördelningen var jämn. Det var ganska stor spridning på åldrarna men de flesta var i åldern 35 -60. De flesta var nya besökare.

Studenternas utställning var öppen i ytterligare tio dagar och genererade 200 besökare till, så sammanlagt så hade man 275 besök.

Samarrangemang i Kalmar

Kalmar Folkrorelsearkiv, Landsarkivet i Vadstena och Studieförbundet Vuxenskolan Kalmar samt Linnéuniversitetet gjorde som förra året gemensam sak på Arkivens dag, ny medarrangör för i år var Svenskt Rockarkiv från Hultsfred - Arkivens dag hölls även i år i och utanför folkrorelsearkivets lokaler i f.d. Stensöskolan (nuvarande Waldorfskolan) på Ståthållaregatan 50A.

Riksarkivet Landsarkivet i Vadstena visade:

”Judiciella gränser, en inblick i domböckernas värld” Stefan Ingesson och Anneli Petersson från landsarkivet ledsagade i hur man letar bland domböckerna, sökvägar in i materialet, sökbara databaser och vad som är viktigt att tänka på när man efterforskar. Exempel på kända och okända rättsfall från Kalmartrakten exponerades. Intresset var stort bland besökarna och flera tog tillfället i akt att ställa frågor till representanterna från Landsarkivet. Dessa i sin tur var mycket nöjda med arrangemanget Arkivens dag i Kalmar.

Studieförbundet Vuxenskolan i Kalmar län hade ställt samman en utställning om projektet ”Gods och gårdar i Kalmar län” som handlar om utvecklingen de senaste sjuttio åren på länets jord och skogsbruksfastigheter. Ett unikt projekt som väckte besökarnas intresse.

Svenskt Rockarkiv visade sin utställning *”Rockcity och Hultsfredsfestivalen ett stycke svensk kultur och musikhistoria”* Rockarkivarie Stefan Ölvebring bjöd besökarna på material och bildspel samt information och anekdoter från Rockcity och Hultsfredsfestivalens långa, intressanta och mångfasetterade historia. Detta var mycket uppskattat.

Lars Olsson professor i historia, **Linnéuniversitetet** höll en välbesökt och mycket uppskattad föreläsning med utgångspunkt från sin bok *"På tröskeln till Folkhemmet"* som handlar om baltiska fångar och polska koncentrationslägerfångar i Sverige vid slutet av andra världskriget. Han var mycket nöjd med arrangemanget.

Kalmar Folkrörelsearkiv informerade och visade runt besökare i arkivet. Många var intresserade och bad att få titta i flera av arkivets deponerade handlingar från föreningar och folkrörelser. I forskarsalen bjöds det på kaffe, kakor och godis.

Arrangörerna var efter dagen mycket nöjda med besöksantalet på 60-70 personer som alla var intresserade av vad man hade att bjuda på denna Arkivens dag i Kalmar!

Nybro kommunarkiv – Utställningen *Formspråk och formuleringar genom decennierna*, en visning av affischer från Johansson och Svenssons tryckeri från 1920-1960-talet, lockade 39 personer till Nybros kommunarkiv. I stort sett var det samma besökare som tidigare år, mestadels äldre personer. Utställningen var bara under arkivens dag men man har fått en förfrågan från Nybro stadsbibliotek om att hålla utställningen i biblioteket till våren.

Arkivens dag i Nybro uppmärksammades med reportage både i Barometern och i Nybro extra. Man valde att ha utställningen i angränsning till arkivet eftersom det var öppet hus samtidigt.

Reflektion:

Med anledning att det kom så mycket besökare så kändes lite trångt. Annars så hade vi bara positivt respons från besökarna.

Emmabodabygdens Arkivförening (Folkrörelsearkivet i Vissefjärda) - Under Arkivens Dag berättades om ett stort projekt som Arkivföreningen har åtagit sig att genomföra tillsammans med Emmaboda Kommun. Nämligen glasbruksarkiven från glasbruken i Kosta, Boda, Åfors, Johansfors och Modala. I början på året inledde Emmabodabygdens Arkivförening ett samarbete med Emmaboda Kommun (kommunen köpte för ett antal år sedan berörda arkiv och glassamlingar). Handlingar sträcker sig tillbaka till 1700-talet och utgör en riktig pärla bland forskare och är ett ovärderligt material av internationell klass. Här finns bland annat material från alla de stora glaskonstnärerna som har varit knutna till berörda glasbruk. Totalt så räknar man med att det finns ca 600 hyllmeter med handlingar från dessa arkiv.

Föreningens ordförande hälsade välkomna och gjorde en liten tillbakablick. Arrangemanget var som vanligt förlagt till Föreningshuset i Vissefjärda, där arkivföreningen har sin arkivlokal. Arrangemanget varade mellan klockan 13 -16.

Pähr Gustafsson från Arkivföreningen och Nanna Johannisson kultursamordnare från Emmaboda Kommun berättade om det unika och framgångsrika samarbetet mellan arkivföreningen och kommunen. I samband med detta så presenterades även arkivföreningens vision som bland annat innehåller ett avsnitt om att bygga ut arkivföreningens lokaler och där få till en långsiktig förvaring av alla glasbruksarkiven.

Under Arkivens Dag visades ett flertal filmer med anknytning till ämnet.

- Fönsterglasblåsning i Gullaskröv 1941. År 1937 var sista året som man blåste fönsterglas manuellt i Sverige. 1941 tog Edvin Strömberg initiativet till att dokumentera denna gamla kunskap och för en dag blev Gullaskröv ett fönsterglasbruk. Gamla mästare trädde fram och visade sin kunskap. Ett unikt tillfälle att se detta utdöda hantverk.
- Planglastillverkning i Emmaboda 1943. En minnesbild från 40-talets hårda arbetsförhållande. Men där fanns också en framtidstro i det man gjorde på Emmaboda Glasverk.

- Glastillverkning på Johansfors Glasbruk. Här visades hur tillverkningen av de äldre och berömda glaspjäserna gjordes.

Som föredragshållare till årets Arkivens Dag anlätades Veine Franzén som kåserade om Åfors Glasbruk. Veine har varit anställd på Åfors Glasbruk under många år och har jobbat tillsammans med alla de stora formgivarna som bland annat Höglund, Vallin med flera. Temat i föredraget var: ÅFORS-anonymt bruk med världskända formgivare.

Man hade också en glasutställning med unikt material från Johansfors Glasbruk.

Arkivföreningen hade som vanligt anordnat en utställning av gamla bilder och handlingar från arkivet som hade anknytning till dagens teman med glasbruksmiljöer.

Antalet besökare till årets arrangemang var drygt 100 personer, något fler än föregående år. Besökarna bjöds som vanligt på kaffe och hembakade kakor. Det märktes besökare från i stort sett hela regionen, flera av dessa var återkommande från tidigare år. Som tidigare var det flest personer i den övre medelåldern som besökte arrangemanget, men här syntes även några stycken entusiaster från den yngre generationen.

Arkivföreningen delade ut sin arkivkatalog, som till dagen var uppdaterad. Arkivet var som vanligt öppet där flera intresserade passade på att fråga om arkivet och titta i handlingarna. Vid vissa tillfällen var det så fullt i arkivet att flera fick vända i dörren och återkomma. Flera var förvånade över hur mycket som gömmer sig i arkivet. Ett flertal kontakter knöts i samband med arrangemanget. En uppskattad del i arkivet är när besökarna får titta i gamla klippböcker. Det hade lagts ut ett 10-tal klippböcker med information från kommunen som besökarna trängdes kring för att få möjlighet att titta i.

Inbjudan hade sänts ut till medlemsföreningar och till en del privatpersoner med stort intresse för verksamheten, samt till vissa politiker. Affischer hade satts upp på biblioteken, affärer och på andra gemensamma anslagstavlor. Annons hade varit införd i Emmaboda Tidning. En pressrelease hade sänts ut och fanns med i lokaltidningarna ett par dagar innan. Efter Arkivens Dag skrev Barometern, Östra Småland och Emmaboda Tidning reportage från Arkivens dag i Vissefjärda. Barometern/Östra Småland och Emmaboda Tidning var även på plats under tiden som Arkivens Dag pågick.

Styrelsen fick många handskakningar och ryggdunkar som tack från gästerna för det som vanliga trevliga och välarrangerade arrangemanget. Det var någon bland publiken sa att

”Arkivens Dag i Vissefjärda är årets höjdpunkt”!

Borgholms kommunarkiv - Besökarna fick en titt i arkivet, se en utställning med allehanda material från arkivet. Salta pinnar och cider fanns. Och en frågesport. Arkivföreståndaren berättade lite om arkivens dag och om verksamheten. 6 besökare kom varav 3 män 3 kvinnor och en 10-årig flicka. Samtliga över 70 år.

Ölands Hembygdsförbund, Ölands museum, Himmelsberga samt Borgholms kommun

Arkiv: Ölands Museum Himmelsberga + Ölands Hembygdsförbund (ägare av museet och projektgenomförare) + Borgholms kommun (projektägare) + LONA-projektet “Att leva av och med landskapet Öland: Mittlandet (“Leva landskap”)

Öppet:

i kaffestugan på Ölands Museum Himmelsberga, kl 11 – 16 den 14/11, i Himmelsberga by, Långlöts socken, Borgholms kommun på Öland.

Besökare:

Antal besökare under dagen var ca 25-30 personer. Man nådde nya besökare till detta evenemang eftersom det var första gången de själva var med. Besökarna hade varierande åldrar och det kom både män och kvinnor relativt jämnt fördelat.

Om dagen:

Dagen inleddes med ett bildspel med gamla fotografier insamlade genom LONA-projektet "Leva landskap". Projektledare Ann-Charlotte Magnusson och projektmedarbetare Eva Gustavsson medverkade under hela dagen. Som exempel på temat "Gränslöst" hade vi valt en person – "Oskar fiskare" vars historia vi lyfte fram genom kopior av fotografier, ett vykort, och en officiell handling från 1881. Ann-Charlotte berättade återkommande under dagen om vår "temaperson" och flera av besökarna hade också anekdoter att tillföra. Ann-Charlotte svarade på frågor och visade med besökarnas frågor som utgångspunkt hur det kan gå till att forska i en plats historia. Man hade med sig en del litteratur om natur och kultur och så användes internet för att visa och söka i digitala arkiv, som kyrkböcker, offentliga förvaltningars digitala arkiv, lantmäterikartor, naturvärden och kulturvärden i olika arkiv på nätet, osv. Det visades även smakprov på LONA-projektet insamlade dokument.

Under ledning av Eva Gustavsson fick besökarna möjlighet att tipsa om sina favoritplatser på mellersta Öland – dvs. i målområdet för LONA-projektet – i det man kallar "Mittlandets pärlor".

Kaffestugan var öppen och besökarna hade därmed möjlighet att köpa enkel fika med hembakat kaffebröd.

Se också bifogade material:

- affisch som vi marknadsfört utåt på hemsida, facebook, museets anslagstavlor, anslagstavlor på bibliotek och i affärer, i museets nyhetsbrev, via e-post till hembygdsföreningar, mm (Arkivens Dags logo o design med vår info)
- fotografi från vårt evenemang: fotograf är Ann-Charlotte Magnusson. På fotot från vänster är Eva Mellbrink, Gunilla Dahlström och Kerstin Henrysson. Fotot är taget när vi besvarar Eva Mellbrinks frågor om hur hon kan få veta mer om sin fastighet.
- affisch som presenterade temat "Gränslöst" vilken vi hade i kaffestugan under dagen
- material till vår "temaperson" Oskar fiskare – ett exempel ur detta där han arbetar på briggen Gerda. Bildrättighet har Ann-Charlotte Magnusson och fotot (framsida av ett brevkort) kommer från ett privat arkiv.

Press:

Arrangemanget fanns med i flera kalendarier som Ölandsbladets tidning och internet. Samma dag, dvs 14/11 fanns en liten notis i Ölandsbladet.

Reflektioner:

Vi tycker att det mesta fungerade bra och vi hade en mycket trevlig dag och ser fram emot att delta igen. Vi hade svårt att få igenom ett pressmeddelande till Ölandsbladet p.g.a. tekniska problem. Övriga tidningar hade ju ni skickat till, men där blev inte alla arrangemang synliga i press. Vi tycker ändå att vi fick ut vårt arrangemang ganska bra. Vi har fått mycket bra mottagande av er i KLAF och Arkivens dag och tackar för gott samarbete!

Sammanställt av
Karin Lokrantz Nilsson
Kalmar läns Arkivförbund
2015-12-09